

KlachtenCommissie Onvrijwillige Zorg (KCOZ)

Beslissing inzake de klacht van

De heer en mevrouw <naam>, ouders van <cliënt>, moeder is benoemd als zijn mentor

over

Stichting Sprank, <locatiennaam>

DE PROCEDURE

De Klachtencommissie Onvrijwillige Zorg (hierna kortheidshalve aangeduid als de commissie) heeft kennisgenomen van een klacht van de heer en mevrouw <naam> (verder ook te noemen: klagers) d.d. 21 augustus 2021. De klacht betreft onvrijwillige zorg (beperking vrijheid eigen leven in te richten), opgenomen in het zorgplan bestaande uit de verplichting tot een vierde dag externe dagbesteding voor <cliënt> (verder ook te noemen: de zoon).

De zorgaanbieder heeft de klacht op 2 september 2021 doorgeleid naar de commissie en daar enige dossierinformatie met betrekking tot het besluit onvrijwillige zorg als bijlage aan toegevoegd. De zorgaanbieder is in de gelegenheid gesteld op de klacht te reageren. Op 14 september 2021 is een verweerschrift ingediend. Partijen hebben kennis genomen van elkaars stukken. Op 21 september 2021 heeft de commissie een online zitting gehouden ter bespreking van de klacht. Aan de online zitting namen deel: klagers bijgestaan door (CVP) en voor de zorgaanbieder (gedragsdeskundige) en (manager).

Het dictum van de uitspraak is op 21 september 2021 aan partijen kenbaar gemaakt.

FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN

De commissie gaat op grond van hetgeen partijen naar voren hebben gebracht, uit van de volgende feiten.

De zoon van klagers is een 57-jarige man die vanaf oktober 2013 bij Sprank woont op basis van een VG-indicatie. Daarvoor heeft hij kort op een locatie van <zorgaanbieder2> verbleven en tot januari 2012 woonde hij thuis bij zijn ouders. De zoon van klagers is gediagnostiseerd met PDD-NOS en op bepaald gebied, waaronder sociaal-emotioneel, is zijn ontwikkelingsniveau erg achtergebleven terwijl hij vaardigheden als begrijpend lezen (kranten) en vreemde talen aanleren, goed beheerst.

De zoon had dagbesteding op de locatie waar hij ook woont. Daarbij kwam het vaak voor dat hij wegliep en zich terugtrok op zijn eigen kamer.

Er is door de zorgaanbieder advies van het CCE ingewonnen ten aanzien van de begeleiding en zorgverlening aan de zoon. Klagers hebben de klachtencommissie geen toestemming gegeven om kennis te nemen van het CCE-adviesverslag.

Uit wat partijen daarover mededelen maakt de commissie op dat het advies van het CCE uit meerdere onderdelen bestaat. Het gaat om stijl van begeleiden, medicatie en externe dagbesteding gedurende 4 dagen.

De veranderingen zijn in oktober 2020 ingezet met een 3^e dag dagbesteding en eind november is begonnen met de 4^e dag, nog zonder dat tussentijds een evaluatie met alle partijen heeft plaatsgevonden. De mentor nam waar bij haar zoon dat hij bezwaar had tegen de 4^e dag. Hij vond het zwaar en was, zo zei hij, op een leeftijd dat hij dat niet meer hoefde. De instelling hoorde van de aanbieder van de dagbesteding dat de zoon het naar zijn zin had op de dagbesteding en dat zij een ruimte tot hun beschikking hadden waar hij bij oplopende spanningen zich terug kon trekken. De instelling heeft op 14 mei 2021 de 4^e dag externe dagbesteding geschrapt naar aanleiding van een discussie in de interne klachtencommissie over deze kwestie.

De instelling heeft in juni 2021 besloten op basis van haar bevindingen dat de 4^e dag dagbesteding noodzakelijk was en dat het gedrag van de zoon verbeterd was waardoor het ook mogelijk was om weer met de 4^e dag te starten. Gezien het verzet van de mentor is dit opgepakt als onvrijwillige zorg.

Partijen zijn het er niet over eens of de zoon wilsbekwaam is terzake van de noodzaak van een vierde dag externe dagbesteding; ouders vinden van wel, de zorgaanbieder vindt van niet omdat hij in zijn redeneringsvermogen het grotere, overstijgende, belang ervan niet kan overzien.

DE KLACHT

In de klachtbrief en ter zitting is, zakelijk en verkort weergegeven, het volgende naar voren gebracht.

Klagers hebben aanvankelijk, rond september 2020, wel ingestemd met de uitbreiding van 2 naar 4 dagen externe dagbesteding bij <dagbestedingslocatie> van <zorgaanbieder 3>. Klagers hebben daar echter de voorwaarde aan verbonden dat dit geleidelijk zou gaan en in januari 2021 geëvalueerd zou worden alvorens de vierde dag toe te voegen. Die evaluatie heeft niet plaatsgevonden terwijl klagers al in november signaleerden dat hun zoon grote moeite had met -, en zich verzette tegen vier dagen externe dagbesteding. Tijdens de kerstvakantie werd hun heel duidelijk dat het niet goed met hem ging. Klager erkennen dat er, zoals de zorgaanbieder naar voren brengt, meer factoren meespeelden die maakten dat het niet goed ging, zoals het overlijden van een medebewoner, medicatie veranderingen, en de zoon heeft altijd moeite met de winterperiode. Toch vinden zij dat de vierde dag externe dagbesteding niet doorgezet had mogen worden; temeer nu moeder als mentor er niet mee instemt en de zoon zelf ook vaak te kennen geeft dat hij het teveel vindt.

Klagers vinden dat ze te weinig betrokken worden bij de zorg, te weinig informatie ontvangen en dat er onvoldoende naar hen geluisterd wordt. Voor het overleggen van stukken bij de KCOZ door de zorgaanbieder tegelijk met de klacht (zijnde: agenda en notulen van overleg 14 mei 2021, twee zorgplannen en een print screen uit het ECD m.b.t. het besluit onvrijwillige zorg) hebben klagers geen toestemming gegeven en zij vinden dit ook klachtwaardig. De zorgplannen die aan de commissie zijn toegezonden hebben zij niet ondertekend.

HET VERWEER

In het verweerschrift en ter zitting is, zakelijk en verkort weergegeven, het volgende naar voren gebracht.

Het CCE heeft geadviseerd dat externe dagbesteding goed en noodzakelijk is voor de zoon. Er zitten veel voordelen aan. Het is maatschappelijk relevant werk dat hem uitdaagt, hij ontmoet er andere mensen in een andere omgeving. Hij vindt het werk in principe leuk om te doen al moppert hij er ook wel eens over. Belangrijk is dat de zoon hier niet de mogelijkheid heeft om zich op zijn eigen slaapkamer terug te trekken zonder begeleiding, maar wel de mogelijkheid heeft om op de dagbestedingslocatie zo nodig in een aparte ruimte tot rust te komen. Erkend wordt wel dat het zeker wennen was en niet altijd makkelijk voor hem. Zorgaanbieder was van mening dat hij even door de zure appel heen zou moeten bijten rondom de vierde dag bij <dagbestedingslocatie extern>. Op de dagbestedingslocatie is men bekend met zijn gedrag en problematiek en ook goed in staat om passend te reageren als het even moeilijk wordt. Het is opgenomen als onvrijwillige zorg in het zorgplan vanwege het verzet van ouders, terwijl het niet opvolgen van het CCE-advies op dit punt leidt tot ernstig nadeel zijnde een (ernstig) verstoorde ontwikkeling van de cliënt. Hij heeft de uitdaging nodig en het patroon van incidenten en zich boos terugtrekken moest doorbroken worden. Er zijn geen alternatieven die hetzelfde effect geven.

Naar oordeel van de zorgaanbieder speelt overkoepelend een verschil van inzicht bij partijen over wat goede, gepaste en benodigde zorg voor de zoon is, hoe bepaald gedrag te verklaren en hoe daarop te reageren. De zorgaanbieder wijst er op dat er meerdere factoren een rol speelden in de periode dat het slecht ging met de zoon, eind 2020 en niet alleen de verandering in de dagbesteding. Er heeft wél evaluatie plaatsgevonden van deze wijziging in de dagbesteding tussen <dagbestedingslocatie extern> en Sprank; <dagbestedingslocatie extern> gaf aan dat het goed ging en dat de vierde dag er wel bij kon. Dat is vervolgens met moeder/mentor gecommuniceerd. Zij ging niet akkoord waarna er uiteindelijk voor is gekozen om het in het zorgplan als onvrijwillige zorg op te nemen.

De zorgaanbieder betreurt het dat de samenwerking met ouders zo moeizaam verloopt en zij niet op één lijn kunnen komen.

OVERWEGINGEN EN CONCLUSIES

De commissie is bevoegd de klacht over onvrijwillige zorg die is opgenomen in het zorgplan van de zoon te beoordelen (art. 55 lid 1 sub b en c Wet zorg en Dwang). De commissie overweegt dat het voorschrijven van externe dagbesteding een vorm van

onvrijwillige zorg kan zijn, zijnde beperking in de vrijheid het eigen leven in te richten door iets te moeten doen of laten (art. 2 lid 1 sub h Wzd).

In casu echter gaat de commissie ervan uit dat de mentor zich verzet (door 'niet in te stemmen met'). Dit terwijl de zoon (voorheen of nog steeds) soms weliswaar moppert dat hij te moe is, maar uit eigener beweging meegaat naar- en deelneemt aan de dagbesteding en zich ontwikkelt onder passende begeleiding. De 4^e dag externe dagbesteding is naar oordeel van de commissie aan te merken als onvrijwillige zorg.

De commissie is op grond van hetgeen partijen naar voren gebracht hebben, overtuigd van de noodzaak van deze wijziging in de dagbesteding (alleen nog extern, in plaats van (ook) intern op locatie) ter voorkoming van ernstig nadeel. Dit nadeel betreft dan een stagnatie of achteruitgang in de ontwikkeling danwel toenemende gedragsproblematiek. De commissie gaat er op basis van wat partijen daarover hebben verklaard vanuit dat dit zorgbeleid in lijn met het CCE-advies is, derhalve doelmatig en proportioneel is.

De commissie constateert dat de belangrijkste stappen die de Wzd ter zake van onvrijwillige zorg voorschrijft gezet zijn; er is getracht overeenstemming te bereiken, de aangewezen functionarissen zijn betrokken, het besluit is multidisciplinair besproken en eerst voor bepaalde tijd genomen. Het is ook geëvalueerd zij het niet in aanwezigheid van klagers (en daarbij moeder als mentor). Op dit laatste punt is de zorgaanbieder tekortgeschoten en heeft niet aan de Wzd voldaan. De commissie acht dit een ernstige tekortkoming zeker gezien het verschil van mening tussen de mentor en de instelling. Het stappenplan is een goede manier om de communicatie en de besluitvorming transparant en voorspelbaar te houden. Echter, er is ten tijde van de evaluatie wel communicatie geweest met moeder. Er is dus wel sprake van een formele tekortkoming in de besluitvorming, maar deze tekortkoming is gezien het beloop in deze zaak niet zo zwaarwegend dat het zelfstandig een vernietiging van het besluit kan dragen.

BEOORDELING

De commissie verklaart de klacht over onvrijwillige zorg ongegrond.

RECHTSMIDDEL

Partijen kunnen, binnen zes weken na de dag waarop de commissie deze beslissing aan partijen heeft medegedeeld (dat wil zeggen: binnen zes weken na de dag waarop partijen gemeld is dat zij deze beslissing kunnen downloaden van het netwerk van de KCOZ), een verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht (zie artikel 56c Wet zorg en dwang).

Deze uitspraak is vastgesteld op 21 september 2021 door de voorzitter van de Klachten-Commissie Onvrijwillige Zorg, de heer mr. J.A. Heeren, en de leden mevrouw drs. L.J.W.M. Muller en mevrouw drs. M. Huizinga.

mr. J.A. Heeren,
voorzitter

Dit is de geanonimiseerde versie van een uitspraak van de KCOZ. Conform artikel 56b, lid 7 Wzd maakt de KCOZ haar uitspraken openbaar 'in zodanige vorm dat deze niet tot personen herleidbaar zijn, behoudens voor zover het de zorgaanbieder betreft'. De KCOZ maakt haar uitspraken openbaar door deze op de website van de KCOZ te publiceren.